

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัด และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการพยาบาล ตามมาตรฐานการพยาบาลเชิงกระบวนการ งานการพยาบาลผ่าตัด โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย แห่งหนึ่ง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรคือกิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลจำนวน 294 คน ได้ปฏิบัติการพยาบาลให้กับผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด ในงานการพยาบาลผ่าตัดซึ่งประกอบด้วย หน่วยผ่าตัดศัลยศาสตร์ทั่วไป หน่วยผ่าตัดประสาทศัลยศาสตร์ หน่วยผ่าตัดออร์โธปิดิกส์ หน่วย ผ่าตัดตา หน่วยผ่าตัดโสต คอ นาสิก หน่วยผ่าตัดอุบัติเหตุ และหน่วยพักรักษาอาการก่อนและหลัง ผ่าตัด ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดในรอบ 12 เดือน จำนวน 7,540 ราย

โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ป่วยที่ได้รับกิจกรรมการพยาบาล ซึ่งได้ทำการสังเกตดังนี้

- 1.1 เป็นผู้ป่วยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป
- 1.2 เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดชนิดไม่รีบด่วน (Elective case)
- 1.3 เป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดที่ได้รับยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกายหรือ ได้รับยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ทางช่องไขสันหลัง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือกิจกรรมการพยาบาล ที่สุ่มอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากกิจกรรมการพยาบาลทั้งหมดที่พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลจำนวน 294 คนปฏิบัติการพยาบาลให้กับผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องสังเกตกิจกรรมการพยาบาลตามจำนวนผู้ป่วย โดยใช้ตารางสำเร็จรูป Yamane (1967: 398) จากจำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดในรอบ 12 เดือน จำนวน 7,540 ราย ที่ระดับความคลาดเคลื่อน (e) เป็นร้อยละ ± 10 และระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 (confidence interval) ได้ขนาดของผู้ป่วยที่จะถูกสังเกตจำนวน 100 ราย โดยพิจารณาจากสัดส่วนของผู้ป่วยซึ่งจำแนกตามประเภทของหน่วยผ่าตัด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและขนาดของผู้ป่วยในแต่ละหน่วยผ่าตัด

หน่วยผ่าตัด/ (จำนวนห้องผ่าตัดของแต่ละหน่วย)	จำนวนผู้ป่วยที่ เข้ารับการผ่าตัด (ต่อเดือน)	จำนวนผู้ป่วยที่ ต้องสังเกต (ต่อหน่วย)	จำนวนผู้ป่วยที่ ต้องสังเกต (ต่อห้อง)
หน่วยผ่าตัดศัลยศาสตร์ทั่วไป (21)	257	40	2-3
หน่วยผ่าตัดประสาทศัลยศาสตร์ (3)	66	10	3-4
หน่วยผ่าตัดออร์โธปิดิกส์(6)	100	16	2-3
หน่วยผ่าตัดจักษุ (6)	65	10	1-2
หน่วยผ่าตัดโสต ศอ นาสิก (6)	85	14	2-3
หน่วยผ่าตัดอุบัติเหตุ (3)	59	10	3-4
รวม	627	100	

สำหรับกิจกรรมการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับ ผู้ปฏิบัติคือพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.65 เป็นเพศหญิงร้อยละ 91.50 มีระยะเวลาปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดในช่วง 1- 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.74 (ตารางที่ 2) และปฏิบัติงานอยู่ในทุกหน่วยผ่าตัด (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของบุคลากรพยาบาลจำแนกตามอายุ เพศ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด (n= 294)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
20- 30 ปี	193	65.65
31- 40 ปี	60	20.41
41 ปีขึ้นไป	41	13.94
เพศ		
ชาย	25	8.50
หญิง	269	91.50
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัด		
น้อยกว่า 1 ปี	63	21.43
1- 5 ปี	108	36.74
6-10 ปี	30	10.20
10 ปีขึ้นไป	93	31.63

ตารางที่ 3 จำนวนบุคลากรพยาบาล จำแนกตามหน่วยผ่าตัดที่ปฏิบัติงานและตำแหน่งทางวิชาชีพ

หน่วย	พยาบาล	ผู้ช่วยพยาบาล
หน่วยผ่าตัดศัลยศาสตร์ทั่วไป	55	48
หน่วยผ่าตัดประสาทศัลยศาสตร์	5	7
หน่วยผ่าตัดออร์โธปิดิกส์	18	24
หน่วยผ่าตัดตา	16	16
หน่วยผ่าตัดโสต ศอ นาสิก	11	14
หน่วยผ่าตัดอุบัติเหตุ	13	10
หน่วยพักรอดูอาการก่อนและหลังผ่าตัด	13	44
รวม	131	163

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัดและแบบสัมภาษณ์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด โดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัด ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษาทางการพยาบาล ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดและตำแหน่งทางวิชาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมหรือการกระทำต่างๆ ของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามมาตรฐานเชิงกระบวนการของงานการพยาบาลผ่าตัด โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ประกอบด้วยกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด จำนวน 118 ข้อ (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค) โดยแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะก่อนผ่าตัด ประกอบด้วย 5 มาตรฐานมี 36 ข้อ แบ่งเป็น

มาตรฐานที่ 1 ผู้ป่วยมีความพร้อมที่จะได้รับการผ่าตัด 14 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,2,3,4,5,6,7,8,10,15,16,18,23,25

มาตรฐานที่ 2 ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับการผ่าตัด 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 20,21,22

มาตรฐานที่ 3 ผู้ป่วยปลอดภัยจากอุบัติเหตุ 8 ข้อ ได้แก่ข้อ 11,12,13,24,31,32,33,34

มาตรฐานที่ 4 ผู้ป่วยปลอดภัยจากการติดเชื้อ 6 ข้อ ได้แก่ข้อ 9,14,17,19,35,36

มาตรฐานที่ 5 ผู้ป่วยมีความสุขสบาย 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 26,27,28,29,30

- ระยะผ่าตัด ประกอบด้วย 8 มาตรฐานมี 39 ข้อ แบ่งเป็น
- มาตรฐานที่ 1 ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนจากการจัดทำเพื่อการผ่าตัด 7 ข้อ
ได้แก่ข้อ 5,6,7,8,9,10,12
- มาตรฐานที่ 2 ผู้ป่วยปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดจากการแพ้ยาและสารเคมี 4 ข้อ
ได้แก่ข้อ 13,14,17,21
- มาตรฐานที่ 3 ผู้ป่วยมีอุณหภูมิร่างกายที่เหมาะสม ไม่ลดต่ำหรือสูงกว่าปกติ 3 ข้อ
ได้แก่ข้อ 3,15,29
- มาตรฐานที่ 4 ผู้ป่วยปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดจากการสูญเสียโลหิต 4 ข้อ
ได้แก่ข้อ 18,19,20,27
- มาตรฐานที่ 5 ผู้ป่วยถ่ายปัสสาวะได้ตามปกติ ไม่มีอาการอ่อนแรง
ของกล้ามเนื้อกระเพาะของปัสสาวะ 4 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,2,11,28
- มาตรฐานที่ 6 ผู้ป่วยปลอดภัยจากอุบัติเหตุและอันตรายจากการผ่าตัด 6 ข้อ
ได้แก่ข้อ 4,22,23,24,25,26
- มาตรฐานที่ 7 ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะการติดเชื้อ 7 ข้อได้แก่ข้อ16,30,31,32,33,34,35
- มาตรฐานที่ 8 ผู้ป่วยได้รับการย้ายออกจากห้องผ่าตัดด้วยความปลอดภัย 4 ข้อ
ได้แก่ข้อ 36,37,38,39
- ระยะหลังผ่าตัดในห้องพักฟื้น ประกอบด้วย 8 มาตรฐานมี 43 ข้อ แบ่งเป็น
- มาตรฐานที่ 1 ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนจากระบบทางเดินหายใจ 12 ข้อ
ได้แก่ข้อ 1,3,4,5,10,11,12,13,14,15,16, 26
- มาตรฐานที่ 2 ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนทางระบบไหลเวียนโลหิต 3 ข้อ
ได้แก่ข้อ 17,18,20
- มาตรฐานที่ 3 ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนทางระบบประสาท 2 ข้อ
ได้แก่ข้อ 21,22
- มาตรฐานที่ 4 ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะตกเลือด 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 9,25,27
- มาตรฐานที่ 5 ผู้ป่วยมีความสมดุลของน้ำและอิเล็กโทรไลต์ 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 19,23, 24
- มาตรฐานที่ 6 ส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีความสุขสบายและปลอดภัย 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 6,7,8,28,
29,30,31
- มาตรฐานที่ 7 ผู้ป่วยได้รับการตอบสนองทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม 6 ข้อ
ได้แก่ข้อ 2,32,33,34,35,36

มาตรฐานที่ 8 ผู้ป่วยมีความพร้อมที่จะย้ายออกจากห้องพักพื้น 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 37,38, 39,40,41,42,43

โดยผู้สังเกตใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ หรือไม่พบ

ปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลได้กระทำให้กับผู้ป่วยตาม มาตรฐานการพยาบาล

ไม่ได้ปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลไม่ได้กระทำให้กับผู้ป่วย ตามมาตรฐานการพยาบาล

ไม่มีสถานการณ หมายถึง ไม่มีคำสั่งการรักษาหรือไม่มีเหตุการณ์ที่ต้องปฏิบัติกิจกรรมการ พยาบาล เช่น ผู้ป่วยไม่มีอาการหรือลักษณะทางกายภาพที่ แสดงให้เห็นว่าต้องการการพยาบาลนั้น ในช่วงเวลาที่สังเกต

เกณฑ์การให้คะแนน คือ

ปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน

ไม่ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

ไม่มีสถานการณ ไม่คิดคะแนนและจำนวนข้อ

การแปลผล

นำคะแนนของกิจกรรมที่พยาบาลปฏิบัติหรือกระทำให้ผู้ป่วย ตามมาตรฐานการ พยาบาลมาตัด ในแต่ละระยะและโดยรวมมาคิดจำนวนเป็นร้อยละ โดยใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพ การพยาบาลของ Carter (1976) ดังนี้

คะแนนร้อยละ 90 - 100 หมายถึงคุณภาพอยู่ในระดับดี

คะแนนร้อยละ 80 - 89.99 หมายถึงคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 หมายถึงคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกรพยาบาลตามมาตรฐาน การพยาบาลผ่าตัด เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) โดยใช้ข้อมูลระดับ คุณภาพการพยาบาลที่ได้จากการสังเกตตามแบบประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัดใน ส่วนที่ 1 ซึ่งพบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุงถึงระดับปานกลาง โดยมีแนวคำถามปลายเปิดเพื่อใช้ ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังต่อไปนี้(รายละเอียดของเครื่องมือในภาคผนวก ง)

1. พยาบาลมีความคิดเห็นอย่างไรต่อมาตรฐานที่ประเมินพบว่ามีระดับคุณภาพต่ำ และหรือระดับคุณภาพปานกลางตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด
2. อะไรคือสาเหตุที่ทำให้พยาบาลไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมในมาตรฐานนั้นได้
3. ทำอย่างไรที่จะให้พยาบาลสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานได้ในทุกกิจกรรม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นไปรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่านคือ (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก)

1. หัวหน้าแผนกการพยาบาลผ่าตัด	จำนวน 1 ท่าน
2. อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลศัลยศาสตร์	จำนวน 5 ท่าน
3. พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลผ่าตัด	จำนวน 4 ท่าน

เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของสำนวนภาษา ความชัดเจนของเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยพิจารณาเกณฑ์ 8 ใน 10 ของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ยอมรับและเห็นด้วย

ในส่วนของการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) ผู้วิจัยปรึกษาแนวคำถามกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยพิจารณาความเหมาะสมของแนวคำถาม ลำดับของคำถาม จากนั้นนำแนวคำถามไปรับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เชี่ยวชาญทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. การหาความเที่ยงของการสังเกต (Interrater Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตที่ผ่านการพิจารณาความถูกต้องด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปหาความเที่ยง โดยผู้วิจัยพร้อมกับผู้ช่วยวิจัยอีก 2 คน ทำการสังเกตกิจกรรมการพยาบาลที่ปฏิบัติให้แก่ผู้ป่วยคนเดียวกัน จำนวน 5 รายตามแบบสังเกตที่สร้างขึ้นนำคะแนนมาหาความเที่ยงของการสังเกต (Interrater reliability) จากสูตร Polit and Hungler (1995: 352)

$$\text{ความเที่ยงของการสังเกต} = \frac{\text{จำนวนครั้งของการสังเกตที่เหมือนกัน}}{\text{จำนวนครั้งของการสังเกต} + \text{จำนวนครั้งของการสังเกตที่แตกต่างกัน}}$$

(Percentage of agreement)

ตารางที่ 4 ความเที่ยงของการสังเกตของผู้ช่วยวิจัยในการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล
ตามมาตรฐานการพยาบาล

การสังเกต	ค่าความเที่ยงของการสังเกตของเครื่องมือ					รวม
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	
ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยคนที่ 1	0.97	1	1	1	1	0.99
ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยคนที่ 2	0.97	1	1	1	1	0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึง คณบดีคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เพื่อขออนุมัติและขอความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้างานการพยาบาลผ่าตัด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูล 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลคุณภาพการพยาบาล เก็บข้อมูลโดยการสังเกตตามแบบประเมินคุณภาพการพยาบาลผ่าตัด ซึ่งดำเนินการตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน ถึง 16 พฤษภาคม 2541 รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. เตรียมผู้วิจัย โดยทำการคัดเลือกผู้ช่วยวิจัยที่เป็นพยาบาลวิชาชีพและปฏิบัติงานใน ห้องผ่าตัดจำนวน 2 คน ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บข้อมูล และอธิบายวิธีการลง เครื่องหมายในแบบสังเกต หลังจากนั้นผู้สังเกตทุกคนรวมทั้งผู้วิจัยทดลองสังเกตการปฏิบัติ กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลกระทำให้กับผู้ป่วยรายเดียวกัน เพื่อนำผลการทดลองมาปรับให้ ผู้สังเกตมีความเข้าใจตรงกัน ทำการสังเกตผู้ป่วยจำนวนทั้งสิ้น 5 ครั้ง

2. วิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เข้าไปในห้องผ่าตัดในฐานะนักศึกษาพยาบาลที่ติดตาม ศึกษาผู้ป่วย ทำการสุ่มผู้ป่วยโดยกำหนดจากเลขท้ายสุดของทะเบียนประวัติประจำตัวผู้ป่วยเป็น เลขคู่ จากผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด

2.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยแยกกันสังเกตผู้ป่วยแต่ละราย ทำการสังเกตการปฏิบัติ กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลได้กระทำให้กับผู้ป่วยรายที่สุ่มได้ โดยไม่เข้าร่วมกิจกรรมการ พยาบาล ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยติดตามผู้ป่วยไปตลอด 3 ระยะเวลาที่ผู้ป่วยอยู่ในห้องผ่าตัดคือ ระยะเวลา ก่อนผ่าตัด ระยะเวลาผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด ทำการสังเกตจนครบจำนวนผู้ป่วยที่ต้องสังเกตตามที่

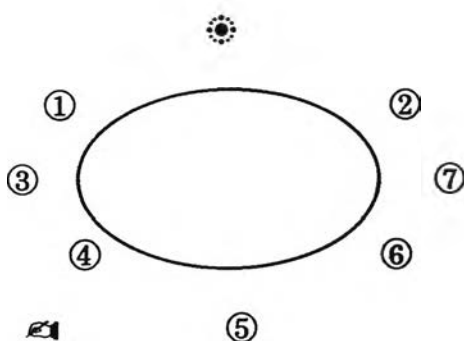
กำหนดในแต่ละหน่วยผ่าตัด หลังจากนั้นก็สังเกตในหน่วยอื่นจนครบ 100 ราย ผู้วิจัยทำการสังเกตด้วยตนเอง 70 ราย ผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตจำนวน 30 ราย

3. การเก็บข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลสัปดาห์ละ 5 วันในเวลาราชการ โดยทำการสังเกตกิจกรรมการพยาบาลตั้งแต่ 8.00 - 16.00 น. เพราะเป็นช่วงเวลาที่พยาบาลขึ้นปฏิบัติงานทุกคน การเก็บข้อมูลโดยการสังเกตตามแบบประเมินคุณภาพการพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในกรณีที่กิจกรรมการพยาบาลเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อมีคำสั่งการรักษา ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารคำสั่งการรักษาพร้อมด้วย ในกรณีที่กิจกรรมใดไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงแต่ต้องประเมินจากแบบบันทึกของห้องผ่าตัด ได้แก่ในระยะก่อนผ่าตัดข้อ 10 และ 17 ในระยะผ่าตัดข้อ 27 และ 28 ในระยะหลังผ่าตัดข้อ 4, 17, 25 และ 27 ผู้สังเกตทำการศึกษาจากรายงานประจำตัวผู้ป่วย เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติกิจกรรมก่อนตัดสินใจให้คะแนน

4. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต แล้วนำมาวิเคราะห์คะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด จำแนกตามรายมาตรฐาน และหาระดับคุณภาพการพยาบาลผ่าตัด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) ในประเด็นที่พบว่ากิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลปฏิบัติให้แกผู้ป่วยตามมาตรฐานการพยาบาลระดับคุณภาพต้องปรับปรุงถึงระดับคุณภาพปานกลาง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงกับผู้ช่วยวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ วิธีดำเนินการ การจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์และผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้จัดบันทึกข้อมูล จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ตามแผนผังดังนี้

- ☀ หมายถึง ผู้ดำเนินการสัมภาษณ์
- ①-⑦ หมายถึง ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 7 คน
- 🪑 หมายถึง ผู้จัดบันทึก

2. การเตรียมผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์คือพยาบาลวิชาชีพซึ่งเคยถูกส่งเหตุการณ์ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล ยินดีและเต็มใจให้สัมภาษณ์ ได้พยาบาลผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 14 คน การสัมภาษณ์พยาบาลพร้อมกันทั้งหมดจะทำให้ขนาดของกลุ่มใหญ่และอาจทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์แบ่งกลุ่มคุยกันเองหรือมีโอกาสพูดคุยไม่ทั่วถึง ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่มตามขั้นตอนการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดโดย กลุ่มที่ 1 เป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในระยะผ่าตัด จำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในระยะก่อนและหลังผ่าตัด การสัมภาษณ์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในระยะก่อนและหลังผ่าตัดพร้อมกันเนื่องจากพยาบาลที่ปฏิบัติงานในระยะก่อนและหลังผ่าตัดมีลักษณะการปฏิบัติการพยาบาลคล้ายกันและเป็นพยาบาลกลุ่มเดียวกัน จำนวน 7 คน เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากร พยาบาลที่ให้สัมภาษณ์ในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยพยาบาลของแต่ละหน่วยผ่าตัด มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามหน่วยผ่าตัดที่ปฏิบัติงานและระยะของการผ่าตัด

หน่วย	จำนวนพยาบาล(คน)	
	ระยะก่อนและหลังผ่าตัด	ระยะผ่าตัด
หน่วยผ่าตัดศัลยศาสตร์ทั่วไป	2	2
หน่วยผ่าตัดประสาทศัลยศาสตร์	1	1
หน่วยผ่าตัดออโรโอดิกส์	1	1
หน่วยผ่าตัดตา	1	1
หน่วยผ่าตัดโสต ศอ นาสิก	1	1
หน่วยผ่าตัดอุบัติเหตุ	1	1
รวม	7	7

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

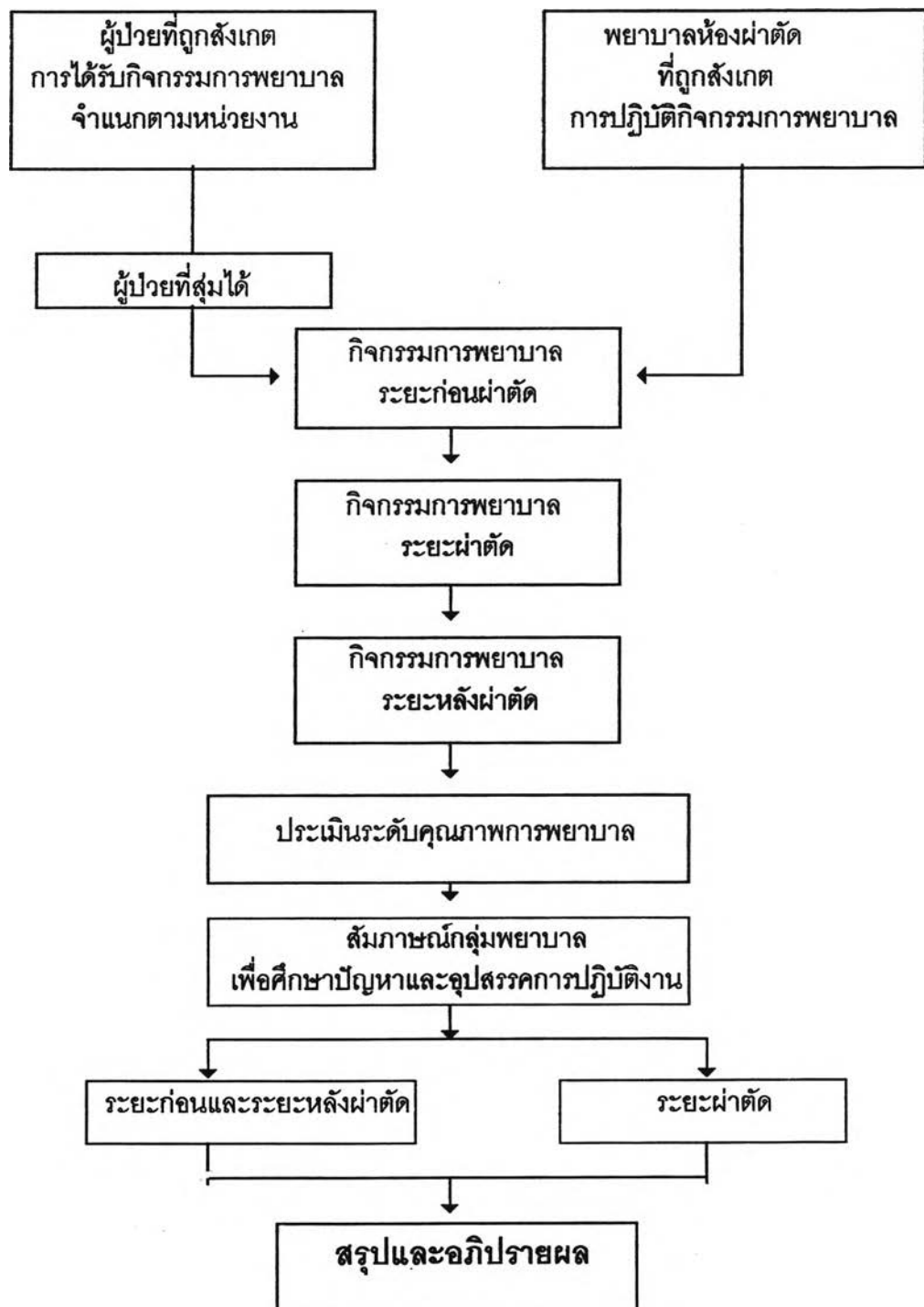
3.1 นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์กลุ่มครั้งแรกกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในระยะผ่าตัด ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2541 โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ½ ชั่วโมง ทำการสัมภาษณ์กลุ่มครั้งที่สองกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในระยะก่อนและหลังผ่าตัดซึ่งเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ในวันที่ 27 พฤษภาคม 2541 โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ½ ชั่วโมง

3.2 วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ เริ่มจากการแนะนำตัวเองและผู้ร่วมงาน ขออนุญาตจัดบันทึกคำให้สัมภาษณ์และบันทึกเทป พร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิของผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์และซักถามตามแนวคำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้น เพื่อให้มุมมองของทุกคนสะท้อนออกมา ในขณะที่ผู้ช่วยวิจัยจัดบันทึกคำให้สัมภาษณ์ ปฏิกริยาได้ตอบและ

ปฏิสัมพันธ์ของคนในกลุ่มและบันทึกเสียง ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการควบคุมมิให้กลุ่มนำความคิดเห็นของบุคคลภายนอกกลุ่มมาอภิปรายถึง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามแนวคำถาม ผู้วิจัยสรุปประเด็นและทบทวนแนวความคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน สิ้นสุดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวคำขอบคุณและมอบของที่ระลึก

4. ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการจดบันทึกและถอดความจากเทปอย่างละเอียดทุกคำพูด มาจัดหมวดหมู่และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC^{*} (Statistical Package for the Social Science) มีการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. แจกแจงจำนวน ร้อยละ ของข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในงานการพยาบาลผ่าตัด ตำแหน่งทางวิชาชีพ

2. แจกแจงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัยของข้อมูลลักษณะของผู้ป่วย ได้แก่ อายุ เพศ ประเภทของผู้ป่วย ชนิดของการได้รับยาระงับความรู้สึก ระยะเวลาที่อยู่ในห้องผ่าตัด

3. คำนวณค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนกิจกรรมการพยาบาล ตามมาตรฐานการพยาบาลผ่าตัด โดยคิดระดับคุณภาพโดยรวม และระดับคุณภาพเป็นรายมาตรฐาน ใช้เกณฑ์ดังนี้

ร้อยละ 90 - 100   หมายความว่าคุณภาพอยู่ในระดับดี

ร้อยละ 80 - 89.99   หมายความว่าคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ต่ำกว่าร้อยละ 80   หมายความว่าคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

3.1 กิจกรรมในแต่ละข้อมีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน กิจกรรมที่มีข้อย่อยคิดคะแนนเต็มเท่ากับ 1 คะแนน

3.2 กิจกรรมการพยาบาลที่เกิดขึ้นเฉพาะเมื่อมีคำสั่งการรักษา หรือมีเหตุการณ์ที่ต้องปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล หากมีเหตุการณ์จะรวมข้อกิจกรรมการพยาบาลนั้นกับจำนวนข้อทั้งหมดแล้วคิดหน่วยเป็นร้อยละ

ตัวอย่าง การคิดคะแนนกิจกรรมที่มีข้อย่อยและไม่พบเหตุการณ์ที่ต้องปฏิบัติ

กิจกรรมการพยาบาล	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ไม่มีสถานการณ์
1.			
1.1	✓		
1.2		✓	
1.3			✓
1.4	✓		
1.5	✓		
2.	✓		
3.			
3.1	✓		
3.2		✓	

พยาบาลปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลให้กับผู้ป่วยคิดเป็น $=\frac{3}{4}+1+\frac{1}{2} = 2.25$ คะแนน

พยาบาลไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลให้กับผู้ป่วยคิดเป็น $=\frac{1}{4} + \frac{1}{2} = 0.75$ คะแนน

เพราะฉะนั้น กิจกรรมการพยาบาล 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ =100

กิจกรรมการพยาบาล 2.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ $=\frac{100 \times 2.25}{3} = 75$

พยาบาลปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลร้อยละ 75 หมายถึงมีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

4. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interviews) นำข้อความที่ได้จากการบันทึกและถอดความจากเทปอย่างละเอียดทุกคำพูดมาจัดหมวดหมู่ และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาความคล้ายคลึงและความแตกต่างของปัญหา แปลผลความคิดเห็นต่างๆ ตามลักษณะปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้คำอธิบายว่ามีปัจจัยอะไรที่ทำให้พยาบาลไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาล ตลอดจนแนวทางแก้ไข